

T. G. Knudsen – forretningsmann og sykkelprodusent på Tynset

Har du hørt om sykkelmerket «Trond-Fjeld»? Denne sykkel var produsert på Tynset, av en som kalte seg T. G. Knudsen, og som drev sportsforretning fra 1900 fram til sin død i 1935. Først solgte han andre sykkelmerker, men i 1909 starta han med sitt eget merke.

Fra Kvikne

T. G. Knudsen var fra Kvikne. Han var født 4. desember 1876 og døbt Thore Gunnerius. Han vokste opp på garden Brandvold, som hans eldre bror Halvor overtok. Ved folketellinga i desember 1900 bodde han heime på Brandvold, sammen med foreldra og broren med familie. Han var ugift og han tituleres da mekaniker. T. G. Knudsen, som han oftest kalles etter at han starta forretning på Tynset, gikk i lære i Kristiania (Oslo), og sia arbeidde han ved verksteder både i hovedstaden og Trondheim. I 1900 var han altså bostedsregistrert i heimbygda, men slo seg nå ned i Tynset.

Sportsforretning på Tynset

Ifølge «Norges næringsveie i tekst og bilder ... Østerdalen og Østerdølerne» fra 1923, så starta Tore G. Knudsen si forretning på Tynset i 1900. Skjønt det fins annonser der det står «Etabl. 1899» under firmanavnet. Første omtale en har funnet i

*Tore Gunnerius Knudsen (1876-1935).
Fra Norges næringsveie i tekst og bilder.
Hedmark fylke. Østerdalen og østerdølerne
(1923)*

avisene er annonsering i lokalavisa Østerdølen i mars 1905. Avisa utkom på Tynset fra sommeren 1904. Og Knudsen vart i åra framover en hyppig bruker av avisa til annonsering – det dreier seg om flere hundre annonser, både tospaltere med illustrasjoner og små enspaltere. Særlig var

T. G. Knudsens Sportsforretning

Etabl. 1899.

„TRONDFJELD“ sykler av eget fabrikat anbefales.
Vel assortert i sykkeldele og gummi.

**Vaaben & Amunion, Fiskeredskaper, Fotballer,
Fotballstøvler** alle størrelser m/ tilbehør.

Krokert spil, trapets & ringe, samt turnsko,
Motorsykler, „Indian“, A. C. E. 4 cylinder,
Jonson Motorhjul, motorgummi.

**Dresser, Handsker, Tendplugger, Signalhorn,
Reservedeler & Verktøi**

Alt til dagens billigste priser.

Alt til **Amatørfotografer**, stadig friske varer.

Nyt butikklokale B. Holmens gaard.

Telef 64.

Annonse i Østerdølen 3. juni 1922, som forteller om ei sportsforretning med et bredt vareutvalg.

han en aktiv annonsør i 1920-åra, også etter hvert med små annonser ved sida av avis-tittelen på toppen av førstesida. Når Tore G. Knudsen annonserte i Østerdølen, så var det først under firmanavnet «T. G. Knudsen», etter hvert «T. G. Knudsens Sportsforretning» eller også «T. G. Knudsens Cycle- & Sportsforretning». En ser også at samme annonsa ofte repeteres i flere nr. av avisa. T. G. Knudsen så det tydeligvis som nødvendig å drive ei aktiv markedsføring i lokalavisa.

Hvor Knudsen først holdt til, er usikkert. Han fikk 15. juni 1909 auksjonsskjøte på eiendommen Tune (40/21), det nåværende Kongsveien 8, og der hadde han så forretninga si. Men en ser i annonser i 1922 at han hadde utstilling i «B. Holmens gaard» og ei annonse samme året forteller om nytt forretningslokale der. Dette er i det nåværende Parkveien 3 (Holmen øvre, 44/3), men så langt en vet holdt han til i Kongsveien 8 helt til sin død i 1935.

Forretninga til T. G. Knudsen i Kongsø. 8. Privat foto

Det ser ut til at T. G. Knudsen i starten drev kun med sykler. I hans første annonse i Østedølen i mars 1905 heter at «Cycler til pusning, reparation og lakkering modtages ...», og likeså «Nye Cycler skaffes billig paa Bestilling». Seinere kom ei annonse for «Opel Cyclen ... Nutidens solideste og mest letgaaende Cycle». Og i 1908 reklamerte han med hele fire sykkelmerker: Opel, Cressent, Normann og Argon. Seinere annonserte han også merkene Gritzner og Torpedo. Dessuten vart reparasjonsverkstedet framholdt, og han begynte å reklamere for jaktrekvisita og fiskeredskaper, så det begynner å framstå som ei assortert sportsforretning.

Ifølge «Norges næringsveie i tekst og bilder ...» foretok Knudsen i 1908 ei «... studiereise til Kjøbenhavn for at utdanne sig videre i sit fag, og studerte samtidig

automobiler, moterer og motorcykler». En ser ut fra annonsering at han trolig var fraværende fra Tynset første delen av dette året.

I 1909 starta Knudsen å produsere sykler under eget merke, sjå mer om det nedenfor. I 1910 reklamerte han for både sykler og reparasjonsverksted, og for fiskeredskaper og sportsartikler, og nå dukka det opp også motorer, motorsykler og «automobiler». På høsten annonserte han for «haglpatroner, jaktgeværer og skyte-rekvisita». Seinere kom også ryggsekker og ski, bindinger og staver, kjelker og mere til. Også brukte sykler averterte han, så han kjøpte sikkert inn slike og satte dem i stand for så å selge dem. Også fotballer og fotballstøvler dukker opp i annonser fra T. G. Knudsen.

Angående biler, så er det usikkert om han solgte noe særlig av det. Men i 1930 averterte han i hvert fall to brukte biler til salg. Og muntlig informasjon sier at han visstnok kjøpte motorsykler og biler i hovedstaden, som han så solgte videre. I 1919 annonserte han for Indian motorsykel og Løkens motorsykkelslede. Ellers annonsertes jevnlig for rekvisita og gummi til både sykler, motorsykler og biler. Han solgte visstnok ei tid Baku bensin, og i 1924 annonserte han for Mil bensin og oljeprodukter. Det er fortalt at han hadde bensinpumpe ved sportsforretninga.

Allsidig virksomhet

T. G. Knudsen forhandla mer enn bare sykler og sportsartikler av alle slag. Tidlig reklamerte han for pussemidlet Fram, og likeså for dampvaskemaskina «Voll-dampf». Seinere inngikk karbidlamper i annonsene hans, og fra 1920 dukka også fotoapparater og allslags fotorekvisita opp: film, papir, kartong, albumer, kjemikalier. Nevnes kan jo også at sportshandleren i 1926 reklamerte med «Røketobakker, Snus og Cigaretter». På den tida hørte vel den slags til blant det også sportsmenn og friluftsmenn brukte og gjerne kunne assosieres med ...

T. G. Knudsens sportsforretning var etter muntlig informasjon ei velkjent forretning, og han drev godt og vart visstnok relativt velstående. T. G. Knudsen drev forretninga si helt til han døde plutselig i februar 1935. Dødsboet solgte året etter eiendommen til Karl Lindberg, som var smed. Han fortsatte drifta av sportsforretninga, og flytta denne etter ei tid til nabo-eiendommen i Kongsveien 10.

Det er nevnt at Knudsen i 1908 var til utlandet og studerte blant anna også biler. Om han hadde bil sjøl og eventuelt når han

Jeg vil tegne firmaet saaledes:

A black and white photograph of a handwritten signature in dark ink. The signature is written in a cursive, flowing style and appears to read 'T. G. Knudsen'. It is positioned below the printed text 'Jeg vil tegne firmaet saaledes:'.

T. G. Knudsens underskrift fra 1930. Fra SAH, NØ sorenskriveri, Hjb – Firmaregister

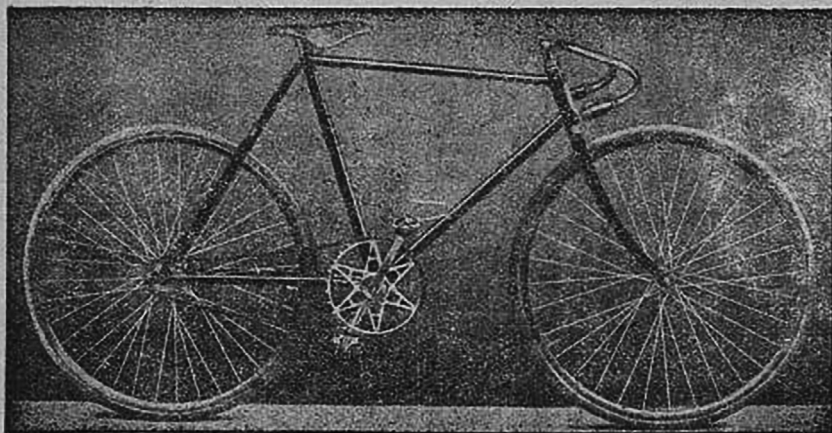
skaffa seg det, er uvisst. Men han søkte i hvert fall i 1910 om å få opprette bilrute Tynset – Ulsberg. Herredsstyret i Tynset var for dette, mens Kvikne herredsstyre gikk i mot under henvisning til veienes tilstand. Og det vart ikke noe av dette initiativet. Dette var jo helt i «bilrutenes fødselstid» i Norge, så han var tidlig ute med den slags tanker.

T. G. Knudsen var også litt av en oppfinner, som visstnok gjorde flere oppfinnelser. Han skal blant anna ha utvikla en sykkelbrems og et frihjul for sykler. Og avisa Østerdølen skrev i 1910 om ei flaskekork han hadde konstruert og fått norsk patent på. Den var ifølge avisa «... meget praktisk og solid ...», den «... kan passe alle flasker...», og «Lukkemekanismen er ogsaa ganske enkel...».

Det kan også skytes inn at en har funnet Tore G. Knudsen på resultatlister fra langrennskonkurranser i 1912 og seinere fra skytterkonkurranser.

Sykelmerket «Trond-Fjeld»

Tore G. Knudsen hadde altså begynt med sykkelverksted og salg av sykler omkring 1900. De første åra solgte han andre sykkelmerker, men i 1909 starta han produksjon av sine egne sykler, som fikk navnet «Trond-Fjeld». Første gangen han annonserte disse, var 10. mai i 1909. Sia reklamerte han stadig for sykkelmerket sitt, dels sammen med annonsering av andre varer i sportsforretninga.

„Trond-Fjeld“ Cyclen 1915 !

„Trond-Fjeld“ byder iaar paa mange nyheter og fordele.

„Trond-Fjeld“ bygges heltigjennem av første klasses materialer, med heltrukne staalrør, ustrækbare staalkjæder, bedste sort nav og lagere, 1, 2 og 3 utvekslinger og fælgbremse.

„Trond-Fjeld“ er forsynet med bedste sort engelske gummiringer.

„Trond-Fjeld“ bygges med største nøiagtighet og omsorgsfuldhet, med beregning og henblik paa vore veie.

„Trond-Fjeld“ blir derfor den sterkeste, letteste og billigste cykle.

„Trond-Fjeld“ sælges endnu til samme priser som før.

Undersøk og bedøm selv før De bestemmer Dem for kjøp av cycle.

T. G. Knudsen,
Cycle- & Sportsforretning.

Annonse for eget sykkelmerke «Trond-Fjeld», fra Østerdølen 5. mai 1915.

I ei lita redaksjonell omtale i Østerdølen i mars 1910, forteller Knudsen at han nå har tre forskjellige modeller av sin «Trond-Fjeld», til henholdsvis 135, 150 og 175 kroner. Journalisten forteller om rør og deler på verkstedet til Knudsen, samt sammensatte sykler som bare venta på lakking og fornikling. Og fabrikkanten og syklene får god omtale i avisa: «... vi

har ikke hørt andet end man har vært godt fornøiet med hans arbeide». Etter hvert får sykkelmerket forma «Trondfjeld», uten bindestrek, i annonsene.

Hvor lenge T. G. Knudsen drev produksjon av sitt eget sykkelmerke, er ukjent. Trolig gjorde han det helt til han døde i 1935. Siste annonsa en har funnet for sykkelmerket, er fra 1933.

Sykkelen Trond-Fjeld. Dette eksemplaret tilhører barnebarnet Monica Iren Knudsen. Privat foto

Merket på sykkelen, med både produsent, merkenavn og stedsnavn: «T. G. Knudsen. Trond-Fjeld. Tønset». Privat foto

Det var tidlig på 1900-tallet veldig mange sykkelprodusenter i Norge. Men det kan jo diskuteres om mange av dem egentlig var produsenter. Dette ut fra det at mange ikke lagde noe fra botnen av, men bare kjøpte deler fra flere forskjellige produsenter og så monterte sammen til ferdig sykkel. Så satte de sitt eget merke på sykkelen de solgte. Dette var kanskje delvis tilfelle også med T. G. Knudsen, men som det framgår av avisomtalen i Østerdølen i mars 1910, nevnt foran, så representerte hans produksjon noe ferdiggjøring etter sammenmonteringa. Dessuten gjorde han også som nevnt noen oppfinnelser til sykler: en brems og et frihjul, og som mekaniker lagde han kanskje flere av delene sjøl.

STOLT: Monica måtte straks ta en prøvetur på Trondfjeldsykkelen som bestefaren Tore G. Knudsen laget. Til høyre: giver Aslaug Berg og tremenning Halvor Brandvold.

Lykken er en Trondfjeld-sykkel!

— Jäg är uhöört glad. Det var så viktig for meg å finne sykkelen at det lar seg ikke forklare, sier svenske Monica Knudsen. Gjennom Østlendingen etterlyste hun den spesielle Trondfjeldsykkelen som

bestefaren Tore G. Knudsen, lagde på Tynset helt frem til han døde i 1935. Aslaug Berg leste om det og bestemte seg straks for å gi bort den 80 år gamle Trondfjeldsykkelen hun har stående.

Ei etterlysning i Østlendingen gjorde at Monica Knudsen fikk tak i et eksemplar av sykkelen «Trondfjeld» som bestefaren hadde produsert. Lykkelig var hun da hun i 1991 kunne reise til Tynset og hente den. Denne avissaken til Jon Iver Grue i Østlendingen 2. april 1991 var det som virkelig satte oss på sporet av historia i denne artikkelen.

Familien

Tore Gunnerius Knudsen gifta seg i Jacob kirke i Kristiania (Oslo) 23. desember 1908 med Amalie Emilie Ingversen, født i Kristiania i 1886. Han kalles «Mek. Arb.

Tønset» og hun er «Sypige». Ved folketellinga 1910 bodde de på Tynset. Han tituleres «Cykkelfabrikant og reparatør». De har ingen barn, men boende hos dem er en Karsten Ingversen, født i Kristiania i

1894, ganske sikkert en slektning av henne, og han er «Læregut i cykkelforretn.».

Ved folketellinga i 1920 er Tore Gunerius Knudsens yrke «Handelsmann: cycle- og sportsforretning». Han er fraskilt, og hos ham bor som husholderske Alfhilde Eugenia Thorsen, født 1893 i Namsos, med datter Evelyn, født 1918 i Kristiania. De fikk sammen sønnen Thorbjørn Gunnerius, født 21. oktober 1921. Da bodde mora i Kristiania, der også sønnen vokste opp. Hun døde imidlertid i 1933, og da kom Thorbjørn Gunnerius til Tynset og bodde hos faren. Thorbjørn Gunnerius var hans eneste barn.

Tore Gunnerius Knudsen døde brått av slag 17. februar 1935, og han vart gravlagt ved Tynset kirke.

Kilder:

- Kirkebøker (for Kvikne og Oslo)
- Folketellinger (for Kvikne og Tynset)
- Panteregister (for Tynset)
- Tynset bygdebok, bind 1 og 5
- På to hjul. Sykkelproduksjon i Norge 1880-1980 (av Helge Aabakk)
- Norges næringsveie i tekst og bilder. Hedmark fylke. Østerdalen og østerdølerne (1923)
- Avisannonser m.m. i Østerdølen og Fjell-Ljom
- Muntlig info

Takk til Monica Iren Knudsen (barnebarn) for informasjon og bilder!